WASHINGTON D C

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 131. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 12-го ЛИПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 12th, 1955 Nh. 131. VOL. LXII.

НОВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ ПЕРОНА В АРГЕНТИНІ

Буенос Айрес. — В суботу 9-ого і в неділю 10-ого липня відбулися в Буенос Айрес нові протиперонівські демонстрації, у вислідї яких уа'знено десятки осіб. Тисяча демонстрантів сформували похід і проходили з викликами „Хай живе Олівієрі!" (провідник революції в дні 16 червня ц. р.), „Смерть тиранові!" і „кінець теророві!" Демонстрантів розганяли пожежні команди з допомогою води, газу і хемічного милиння. Поліція з'явилася після демонстрації. Недільна демонстрація відбулася перед митрополичою катедрою в Буенос Айрес. Демонстранти обкидали поліцію каміням і цеглами. Згідно з офіційним комунікатом віддставлено до шпиталю тринадцять поранених демонстрантів, полицистів і пожежників. Один з офіцерів ранений кулею. Католики демонстрували, викрикуючи гасла: „Свобода!", „Воля і мир!" і „Він мусить відійти!" Кардинал Копелло, архиєпископ Буенос Айресу висловив своє незадоволення зприводу демонстрацій і провідники католиків заявили, що демонстрація була самочинною і за неї церква не може нести жадної відповідальности. Проурядова преса заатакувала дуже гостро демонстрантів, пишучи, що „групи провокаторів пробували викликати заворушення перед архиєпископською катедрою". Демонстрація відбулася в день аргентинської незалежности і проперонівські часописи називають її „політичним актом", спрямованим проти „акції замирення", започаткованої президентом Пероном. Водночас із вістками про нові демонстрації в Аргентині часописи повідомляють, що наприкінці липня має прибути до Буенос Айрес кардинал Спелман з Ню Йорку, щоб відправити дві Служби Божі в катедральній церкві в Буенос Айрес.

Продовжується боротьба за законопроєкт про вишкіл військових резерв

Вашингтон. — Сенатор Ричард Рассел, голова сенатської військової комісії, відкидаючи зголошений урядовий законопроєкт про обов'язковий вишкіл військових резерв, які впродовж найближчих 4-ох років дали б 2,900,000 резервового війська, — зголосив власний проєкт, який за підставу вишколу резерв приймає добровільне зголошення. За проєктом сенатора, кожний такий добровілець дістане 400 долярів „бонусу", себто своєрідну нагороду. Ці добровольці були б зобов'язані перебувати на „активній службі" в резервовій армії впродовж 3-ох років. Добровільне зголошення і нагорода, — торкались би в першу чергу молодих ветеранів, які були б бажані з „активній резерві" завдяки їх бойовій здатності та досвідові, але їх не можна би — за проєктом сенатора Раселя — покликувати до нового вишколу і вправ примусово. Секретаріят оборони був заскочений таким несподіваним проєктом. Асистент секретаря оборони Бурджес має з'явитися — повідомляла преса — перед сенатською комісію в понеділок 11-го ц. м., щоб боронити законопроєкт, що його вніс Президент. Найважливішим аргументом військових кругів є те, що законопроєкт передбачує обов'язкове і відповідне число вишколованих резервістів, ото ж неможливо робити чисельне плянування збройної сили залежним від добровільного зголошування та ще й винагороджувати за нього. Часописи висловлюють сумнів, чи з уваги на такі палкі суперечки довкола того законопроєкту, Конгрес прийме його, як цього домагався Президент, чи справа поки Конгрес роз'їдеться на ферії.

Конгресова комісія за збільшення мінімальної платні до 1-го доляра

Вашингтон. — Комісія Праці в Палаті Репрезентантів більшістю 21-го до 9-ох голосів прийняла законопроєкт про збільшення мінімальної платні за одну годину праці з 75-ох центів до 1-го доляра. Це збільшення мало б обов'язувати від 1 березня 1956 року. Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що він бажав би, щоб Конгрес збільшив федеральну мінімальну платню за годину праці до 90-ох центів, а не до одного доляра, як це вже зробив Сенат. Згідно з сенатським законопроєктом збільшена ціна обов'язувала б вже від 1-го січня 1956 року. Сенатський законопроєкт має ще й деякі інші малі різниці в порівнянні з законопроєктом Палати Репрезентантів. Комісія Праці в Палаті Репрезентантів відкинула 15-ма голосами проти 15-ох проєкт, щоб мінімальну платню за годину праці збільшити тільки до 90-ох центів.

В АМЕРИЦІ

● Коли мешканці ЗДА припуть від гарячі, бо температура доходить декуди до 100 ст., то в західній Аргентині в Мендозі температура виносила 6 ступенів нижче зера. Такого холоду не було там від 22-ох років.

● Вашингтонська поліція шукає за оцелотом, — твариною з родини леопардів, який втік від продавця тварин, та є постраxом для місцевих собак. Поліція каже, що оцелот ще не має спаралізований на від людей, і тої легко було б його пограти, тому його б тому залежати на шию ремінь. На собак кидається і нагайно їх роздирає.

● Унітаріянської та Універсалістської Церков ЗДА визначили день 6 листопада як „неділю Вільної Преси", у тоді відзначивши пам'ять редактора Е. П. Лавджоя, який в своїй газеті в Алтоні, Ілл. виступав проти невільництва. Підбурена юрба білих спалила редакцію будинок та вбила цього редактора, який 1837 року не бажав боронити кольорове населення.

● Апеляційний Суд у Вашингтоні вирішив, що чорний чоловік білої жінки має право ставити свою дитину, яку мати ще перед заробом. Окружний Суд відмовив права адоптувати йому цю дитину, яка пізніше могла б терпіти з того приводу, що в неї не такий відчим. Апеляційний суддя сказав, що різниці кольору шкіри грають ролю в соціальних і товариських відносинах, але інші фактори переважають; і тому чорний батько може адоптувати дитину своєї жінки, з якою має ще двоє інших дітей.

● В стейті Ню Джерзі на пропозицію губернатора Роберта Б. Майнера зорганізовано окремий 27-членний громадський комітет, який має дбати про те, щоб до цього стейту могли прибути з Европи нові імігранти з-поміж політичних втікачів. Цей комітет має старатися про запоруки, посадки праці та мешкання. Стейт поділено на п'ять районів. З новинки в „Ню Йорк Таймс" не можна пізнати, чи до цього комітету належать українці.

● Сенатська Підкомісія Внутрішньої Безпеки повідомляє, що вона переслухувати 13-го липня ще п'ятьох журналістів в справі комуністичних впливів між американськими журналістами. Між ними журналістами є три, яких бувший комуніст Бурдет згадував як членів комуністичного гуртка в часописі „Бруклинський Орел".

● Генеральний прокурор стейту Ню Йорк Джейкоб К. Джевітс пропонує, щоб ті діти, які походять з так званих „розбитих" родин, могли вечорі перебувати в школах, де б можна їх вчити та виховувати і тим способом дати їм те, чого не можуть дати рідний дім.

Президент промовлятиме до нації в п'ятницю

Вашингтон. — Президент Айзенгавер промовлятиме в найближчу п'ятницю, о год. 8.15 веч., через всі три найбільші американські радіо і телевізійні сіті, до американського народу, заторкуючи найважливіші міжнародні проблеми, які імовірно будуть предметом конференції „на вершинах", що в найближчий понеділок, 18 ц. м., розпічнеться в Женеві. Водночас Президент пред'явить американське становище до тих проблем і з'ясує потребу самої тієї Женевської конференції. Між справами, що їх наве Президент, будуть по всій імовірності справа з'єднення Німеччини, гарантії безпеки Совєтам, щоб вони не лякалися з'єдиненої Німеччини, та проблема роззброєння. Зате не буде мови про Далекий Схід. Західні великодержави, в першу чергу З'єдинені Держави, є проти того, щоб на денний порядок Женевської конференції ставити далекосхідні справи, просто тому, що є тепер в самій Европі стільки преважливих справ, що зони самі напевне виберуть виповнять конференцію. Крім цього, ЗДА є проти того, щоб конференцію „4-х" перетворювати в конференцію „5-х", з комуністичним Китаєм, або в конференцію „6-ох" як цього мабуть хоче амбітна Індія. Тому в американській делегації, що пойде до Женеви під проводом през. Айзенгавера, не буде далекосхідних фахівців.

Метушлива підготова до Женевської конференції

Париж. — У найближчу п'ятницю, коли в Америці промовлятиме до нації през. Айзенгавер про „конференцію на вершинах" і її проблеми, в Парижі стрінуться три західні міністри закордонних справ, щоб остаточно устійнити спільну стратегію та спільну мериторичну лінію в усіх справах, які стануть предметом нарад у Женеві. Наступного ж дня, в суботу 16-го ц. м., в Парижі стрінуться знову 15 міністрів закордонних справ, керівники закордонних ресортів членів НАТО, перед якими американський, англійський і французький міністри закордонних справ говоритимуть про свої пляни щодо Женевської конференції. Члени НАТО бажають собі, що три репрезентанти Заходу не діяли тільки в інтересі й на відповідальність трьох великодержав, але були репрезентантами думки, інтересів і політики всього вільного Заходу, зорганізованого в Організації Північно-Атлантійського Пакту. На неділю заповіджено зустріч у Женеві президента Айзенгавера з англійським прем'єром Іденом і французьким прем'єром Фором, і ці три голови західних великодержав устійнять остаточну свою позицію та стратегію в усіх сучасних найактуальніших проблемах.

Американські і совєтські бази в Антарктиді

Париж. — На конференції представників 10 країн, ЗДА, Совєтів, Союзу, Франції, Аргентина, Чіле, Австралія, Велика Британія, Нова Зеляндія, Норвегія і Бельгія), обговорено широкий плян використання Антарктиди для дослідів світової погоди. Для тієї мети буде зорганізована низка експедицій з окремими базами в Антарктиді. Бази будуть діяти на протязі вісімнадцяти місяців, почавши від липня 1956 року. З'єдинені Держави збудують шість баз і центральну метереологічну стацію. Совєтський Союз матиме три бази — всі здебільша поблизу американських баз.

250 гостей на „Союзівці" з ентузіязмом слухали концерту п-ні Шерей

Союзівка, Кергонксон, Н.Й. — Кругло 250 зареєстрованих гостей на цій вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу в Кетскільских горах з найбільшим ентузіязмом вислухали концерту народних і історичних пісень, що їх відспівала відома наша концертова співачка п-ні Ганна Шерей, мецосопран, минулої суботи ввечорі. На фортепіяні акомпаніювала п-ні Леся Вахиянин-Куриленко. Концерт пні. Шерей, як добором програми так і її виконанням, був одною з найкращих між багатьома вже культурно-розваговими імпрезами на цій оселі. Одушевлялись концертом п-ні Шерей ті гості, що вже мали нагоду слухати її концертів в Ню Йорку, домагаючись голосними аплявзами повторення відомих мелодій. Алe в першу чергу одушевлялись цим концертом ті, що були на концерті п-ні Шерей вперше, між ними багато старших імігрантів та народженої тут молоді. В перерві артист українських сцен п. В. Карпяк з великим успіхом прочитав оригінальну гумореску.

СТВОРЕНО ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА В ЗДА

Ню Йорк. — В днях 2 і 3 липня 1955 р., відбувся тут, в Українському Народному Домі, Перший З'їзд колишніх вояків УПА у ЗДА: На з'їзді прибули об'єднати існуючі досі в різних містах у ЗДА станиці б. вояків УПА в одну центральну організацію комбатантського типу п. н. „Об'єднання колишніх вояків УПА в ЗДА".

На з'їзд прибуло 36 делегатів, к. вояків УПА, з тому з Ню Йорку — 14, з Філадельфії — 7, з Рочестеру — 5, з Ютики — 1, з Клівленду — 4, з Дітройту — 3, з Шикаго — 2. Делегати репрезентували 62 к. вояків УПА в ЗДА, об'єднаних досі в окремих станицях. На з'їзді було присутних 15 гостей. З'їзд був відкритий в суботу, 2 липня ц. р., о год. 1.15 по полудні молитвою, яку провів Всч. о. Мельник з парафії св. Юра в Ню Йорку. З'їздом провадила президія в складі: голова — майор Петро Миколенко (Дітройт), заступник голови — ст. віст. П. Потічний (Філадельфія), секретар — булавний М. Галько (Ню Йорк). З'їзд основно вітали: д-р В. Калина від УККА, д-р І. Козак від ОбВУА, п-на Л. Храплива — від Пласту, проф. Л. Шанковський — від СУВВ, д-р М. Прокоп — від ЗП УГВР. Письменні привіти на з'їзд надіслали: Місія УПА в Німеччині, Об'єднання кол. вояків УПА в Німеччині, Головна Делегатура ЗП УГВР в Канаді, Українсько-Кан. Т-во Прихильників Визвольної Боротьби, Об'єднання станиць вояків УПА в Канаді та їх станиці, ОПВВУ в ЗДА та їх відділи, І. Відд. ООЧСУ в Нюарку та „Народна Воля" в Скрентоні.

В першому дні нарад з'їзд вислухав доповіді голови підготовної комісії, І. Хоми та схвалив пропозицію про об'єднання існуючих досі станиць. Опісля П. Миколенко вигопосив доповідь на тему „Рейд відділів УПА на захід", в якій м. ін. ствердив, що постання, дії і рейди УПА були можливі тільки тому, що УПА була закономірною конечністю в сучасному етапі визвольної боротьби українського народу та була твором найширших народних мас України. Увечері того дня відбулася спільна вечеря членів з'їзду і гостей, яку відкрив молитвою Всч. о. Весоловський з церкви св. Володимира, на яку однак він не міг прибути з огляду на наглі інші душпастирські обов'язки.

Другий день нарад почато Богослуженнями в церквах св. Володимира і св. Юра в Ню Йорку. Відправлені також були панахиди за поляглих вояків УПА, в яких прийняли участь всі учасники з'їзду. В часі нарад того дня прийнято статут Об'єднання к. вояків УПА в ЗДА та вибрано Головну Управу, до якої увійшли такі старшини і підстаршини УПА: голова — Петро Миколенко (Дітройт), заступник голови — Іван Хома (Ню Йорк), секретар — Микола Чуйко (Шикаго), касир — Мих. Галько (Ню Йорк), організаційний референт — М. Мокрівський (Ню Йорк), Референт суспільної опіки — Ю. Котляр (Ню Йорк), член Управи — М. Бохно (Клівленд). Контрольна Комісія: голова — О. Герега (Клівленд), члени: І. Лалюк (Рочестер), П. Потічний (Філадельфія). Товариський Суд: голова — Ю. Лопатинський (Ню Йорк), Ю. Мирон (Шикаго), Є. Остапович (Філадельфія).

По виборі Головної Управи, другу доповідь вигопосив ген. секретар закордонних справ УГВР М. Лебедь на тему „Сучасний стан в Україні і наші завдання". Доповідач проаналізував методи сучасної політики Москви у відношенні до України та різні форми визвольної боротьби українського народу, і вказав на конечність єдности всіх українських сил поза рідними землями, з метою оборони державного характеру української нації перед зовнішнім світом та допомогти визвольній боротьбі в Україні.

На з'їзді, який закінчився в неділю 3 липня ц. р. в год. 9 вечора, схвалено резолюції, в яких, м. ін. стверджено повну солідарність к. вояків УПА з сучасною визвольною боротьбою в Україні та її провідними ідеями. Задекляровано солідарність з урядом ЗДА в його оборонних заходах проти комунізму і російського імперіялізму. Із внутрішньо - еміграційних питань, в резолюціях стверджено вимогу єдности українських політичних сил поза межами України та вимогу об'єднання всіх к. вояків УПА у створеній центральній організації, незалежно від їх теперішних партійно-політичних симпатій. Об'єднання к. вояків УПА, як статутова центральна організація, працюватиме, разом зі своїми відділами, в системі Українського Конгресового Комітету Америки.

НЕРУ НА АВДІЄНЦІЇ В ПАПИ

Святіший Отець Пій XII прийняв на окремій авдієнції індійського прем'єра Неру, який відвідав теж про-секретаря Ватиканської держави і побував у Сикстинській каплиці.

Неру вірить в щирість Совєтів

Лондон. — Індійський прем'єр Неру виїхав вже з Лондону до Індії, при чому він задумує подорожі зупинитись з відвідинами в єгипетського прем'єра Нассера. Неру прибув до Лондону після авдієнції у Папи в Римі й конференції з новим італійським прем'єром Сені. У Лондоні він перебував всього 48 годин, під час яких мав довгі наради з прем'єром Іденом і міністром закордонних справ Мек Мілленом. Разом із Неру був у Лондоні його довірений дорадник в закордонних справах, Крішна Менон. Вони — ці впевнюють англомовні часописи — не мали в Лондоні успіху, бо ціллю їх подорожі до Лондону було переконати англійський уряд, щоб Женевська конференція займалась також далекосхідніми справами, конкретно — майбутнім правним станом Формози та прийняттям Комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй. Іден і МекМіллен — впевнюють часописи — поставились холодно до цих сугестій, бо вони, знаючи становище Америки, не хочуть викликувати в Женеві суперечок поміж західними альянтами. Іден мав з свого боку звернути увагу індійцям, що Індія, будучи головою в міжнародній невтральній комісії, яка стежить за індо-китайським перемир'ям, повинна ближче поцікавитись скаргами на нарушування комуністами того перемир'я, особливо ж скарга Ляосу, що комуністи, всупереч виразному зобов'язанню, знову збройно атакують територію невтрального Ляосу, одної з трьох індо-китайських країн. Зрештою, Іден знову висловлювався дуже оптимістично про Женевську конференцію, яка розпічнеться 18 ц.м., і запевнював, що Совєти мають „щирі миролюбні заміри".

Учені незгідні в підході до атомової зброї

Лондон. — 9 чільних учених різних націй, під проводом англійського математика й філософа Бертранда Рассела, опрцлюднили заклик до всіх держав, які продукують атомову енергію, або підготовляють її продукцію, щоб вони скликали конференцію для безоглядної заборони вживати атомову й водневу зброю, що грозить знищенням людства. Між підписаними на тому заклику є пок. ійний учений Альберт Айнштайн, від якого Рассел дістав відповідного листа якраз в дні смерти Айнштайна. На отих 9 учених — 7 є лавреатами Нобля. Між ними один, Леопольд Інфельд, професор варшавського університету, перебуває за залізною заслоною, а Джоліо Кюрі є чільним французьким комуністом. Вертранд Рассел, ініціятор тієї заяви, розіслав був її текст 18 різнонаціональним найчільнішим математикам і фізикам, але дістав прихильну відповідь тільки від 8-х. Американський учений, також лавреат нагороди Нобля з ділянки атомових дослідів, д-р Артур Комптон, висловився скептично про заклик Рассела.

„КРАЩЕ СМЕРТЬ, ЯК КОМУНІЗМ" — КАЖУТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ПОВОРОТЦІ З КОМ. КИТАЮ

Гонг-Конг. — Три колишні американські вояки, колишні комуністичні полонені в Корейській війні, які воліли були залишитись в комуністичному Китаї, які вернулися додому, тепер таки залишили ту країну і вернулися до вільного світу, заявивши пресовим кореспондентам у Гонг-Конгу, що „краще смерть, як комунізм". Ті американці — це 22-річний Вільям Коварт, колишній кухарський помічник, 22-річний Люїс Ґріґґо, і 24-річний Отто Бел, колишній фармерський робітник. Вони переступили китайський кордон в неділю в 2 год. по пол. і спершу знаходились під охороною британської поліції, а потім, після деяких формальностей, були передані американському консулятові. Коли їм сказали, що вони мусять рахуватися з тим, що їх будуть судити згідно з американським цивільним і військовим законодавством, вони відповіли, що вони знають це і готові піти до в'язниці, але що вони воліють „радше смерть, як комунізм". Китайські маси, мовляв, ненавидять комуністичний режим. Чіян Кай-шек не є популярний, бо китайці пам'ятають, що його режим був „гнилий", але кажуть, що волять навіть Чіянг Кай-шека, як комуністів. Запитані, чому вони не хотіли були вертатися з полону до ЗДА, лише залишились у комуністів, а тепер таки рішили вернутися, один із них відповів, що „дитина вибрала була комуністів, а мужчина рішив вертатися". Інший з-поміж них казав, що вони боялися переслідування їх американцями за їх поведення в комуно - китайському полоні. Врешті третій заявив, що його звело до комуністів „мрійництво". Зрештою, американські часописи зазначають, що всі вони роблять враження простих і малоосвічених молодих людей, які пережили важке психічне потрясення і велике життьове розчарування. Вони оповідають, що жили в комуністичному Китаї „гірше собак", мусіли важко працювати на фармі, дармацю два з них ніколи на фармі не були. Їм казали направляти трактори, хоч вони нічого не розуміють на тому. „Це було пекло, казав один з них. — Передусім, ми були ізольовані. Умовини були такі, що я ніколи раніш про можливість таких не чував і не вєілі їх описати. Ми їли, як собаки. Ми спали в стодолі. Літом були спалені, зимою смертельно мерзли. Я відморозив собі обидві ноги". Їх місячна платня рівнялась 12 дол., з яких половина йшла на харчі, а третина на цигарки. Один із них загрозив самогубством, якщо йому не дозволять вернутися. В понеділок 11 ц. м. вони мали виїхати з Гонг-Конгу до ЗДА кораблем „Президент Клівленд".

СССР з'ясує своє становище в найважливіших справах

Москва. — Совєтський уряд в найближчих днях з'ясує своє становище до всіх концепцій і суґестій, які в останньому часі виринули щодо розв'язання німецької проблеми на найближчій Женевській конференції „на вершинах", яка розпічнеться 18 ц. м. Заявив це совєтський прем'єр Булганін під час прийняття, що його влаштувала аргентинська амбасада у Москві з нагоди святкування роковин самостійности Арґентини. У розмові з журналістами, приявними на тому прийнятті, Молотов натякнув, що в Женеві буде мова про роззброєння. Зрештою, Молотов висловився знову оптимістично про вигляди Женевської конференції, натякаючи, що прегарна природа й погода Швайцарії подібні до доброго „політичного сезону". Совєтські достойники випили тост, що його підніс аргентинський амбасадор Браво на щасливу подорож Булганіна до Женеви. Булганін заявив ще, що в найближчих днях буде оприлюднений новий склад совєтської делегації. Він спитав приявного на прийнятті американського заступника амбасадора Болена, міністра Волмслі, чи совєтські гості, які були в американській амбасаді на прийнятті 4-го липня, не наробили „заколоту", маючи на увазі голосний відгук балаканини Хрущова. Волмслі заперечив, а Булганін висловив думку, що так „одверто", як той в американській амбасаді, треба було де говорити також у Женеві.

В СВІТІ

● Комуністичний Китай ступнево, але помалу й невідкличнo приготовляється до воєнної агресії проти прибережних островів у протоці Формози і самої Формози. Вказує на це не тільки будова двох великих летовищ, які залежні від 120—200 миль від Формози, але й двох великих залізничних ліній: одну з цих відкрито 1 липня, друга ще в будові, а обидві призначені для перекидання війська і матеріялу на південний схід Азії.

● Комуно-чеський амбасадор в Лондоні дістав перестерогу від англійського уряду, щоб Прага перестала переслідувати жінки, дружини чеських громадян, та не відмовляла своїм громадянам можливости з'єднюватися з своїми англійськими дружинами. Найгострійший конфлікт вийшов за родину Ярослава Сіспера: його від 5 років тримають у Празі у в'язниці ніби за спробу втекти з ЧСР з своєю дружиною, англійкою, а її не дозволяють ані виїхати до Англії до своїх дітей, ані спровадити їх до ЧСР.

● У лондонських доках будують вітрильник місткости 183 тон, точнісько такий самий, як був ним „Мейфлавер", що в 1620 році привіз до Америки перших „паломників". Історичний „Мейфлавер" мав і цей новий матиме 90 стіп довжини і 26 ширини. Він мабуть був 102 пасажирів і має 21 особу залоги. Новий „Мейфлавер" виплить в наступному році до Америки в дарунку від тієї корабельнобудівельної фірми. Корабель матиме стільки само залоги, але половину пасажирів.

● Міжнародне Т-во Клюбів „Лайонс" з централею в Америці прислало до зоологічного городу в Лондоні в дарунку Черчилеві — молодого лева. Черчил дуже любив „свого" лева Роту, якого втроїли в зоологічному саду в минулому місяці, бо Рота мав вже 17 років, а це старечий левиний вік: безнадійно захворів. Формальним власником нового молодого лева є знову Черчил.

● У Конвентаї відбувся напрмкінці минулого тижня конгрес Світової Федерації Ветеранів, яка має 18 мільйонів членів. На Конгресі були репрезентовані 30 країн.

● В Англії, на очах княжни Маргарети, сестри королеви Єлисавети, її маси святочно-оглядових гляданів, згинув пілот турбомоторового літака, під час найбільшої англійської досліду під летунської установи. Пілот, лейтенант Прайс, летів у з'єднанні 16 літаків. В однім моменті його літак нахилився, пілот висковзнувся, відбився від шику і впав на землю, поки летунт встиг скористати з парашутом.

● Генерал Адольф Гойзінґер, шеф штабу панцерної армії маршала Роммеля в Північній Африці, тепер шеф військового відділу в західно-німецькому міністерстві оборони й репрезентант нової німецької армії в штабі НАТО, прибув з відвідинами до ЗДА. Часописи принесли світлину, як шеф об'єднаних американських штабів, адмірал Радфорд, сердечно стискає руку Гойзінґерові з обидва всміхаються. Гойзінґер приїхав у цивільному вбранні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Успіх кожної політики залежить у великій мірі від ступня її відповідальности. Відповідальною політикою можна дуже багато досягнути навіть у найтрудніших справах і обставинах, як з другого боку — політичною безвідповідальністю можна б загирити і занапастити навіть найкращу справу. Політична відповідальність спадає головно на провід, себто на тих, що з волі народу політику ведуть. Але за неї відповідальний не менше теж і загал, який вибирає керівників своєї політики та кожночасно на ту політику у відповідній формі і мірі впливає. Отже, загальний успіх політики залежить кожночасно від здібностей, вироблення та почуття відповідальности однаково, як практичних виконавців політики, так і загалу, в імені якого вони цю політику ведуть.

Ці засади відносяться не тільки до державної політики, але й до кожної політичної акції окремих груп суспільства, отже і до нашої американсько-української спільноти. Ці засади були теж одною з головних проблем, довкола яких обертались відомі події на нашому Шостому Конґресі в Ню Йорку з кінцем квітня ц. р., і цього факту ані не змінять ані навіть не притемнять усі ці смішно-акробатичні намагання одного з наших пресових органів, що постановив собі нелегке і не дуже то почесне завдання зробити з чорного біле, а з білого чорне. На всякий випадок він веде цікавий експеримент: наскільки в демократичному суспільстві може виправдатись відома з того боку залізної заслони засада, що коли навіть найбільшу неправду часто повторювати, то вона остаточно таки може прийнятись за правду. „Потойбіччя" нагадує в тому пресовому органі і помітне намагання творити ідола, але в свій час постараємось дати читачеві та суспільству подрібний огляд та аналізу тісі, як сказано, смішно-акробатичної штуки.

Повертаючи до теми, хочеться звернути увагу на деякі принципи відповідальности в нашій американсько-українській політиці. Політику цю веде і повинна вести в першу чергу наша спільна політична репрезентація — Український Конґресовий Комітет. Очевидно, що на загальному американському політичному тлі, УККомітет є зорганізованою політичною опінією поважної групи громадян цієї країни, яким добро і безпека самої Америки мусить лежати на серці в першу чергу. Рівночасно ми маємо теж великі моральні зобов'язання відносно народу нашого походження та нашого „старого краю" — України. Але, ми є в тому щасливому положенні, що інтереси і добро нашої американської Батьківщини в сто відсотках покриваються з інтересами, добром та змаганнями України і українського народу. Це є наше найглибше переконання, дармащо з того можуть не здавати собі справи деякі з наших американських співгромадян.

Висновки цілком ясні. Допомагаючи українському народові в його визвольних змаганнях та заступаючи і поширюючи українську правду, робимо це в найкращому інтересі Америки. Це справи відомі і вже багато разів та на всілякі лади обговорювані. Це, можна б сказати, принципи нашої політики. А коли мова про політичну відповідальність, то вона відноситься в першу чергу до метод і практичних політичних акцій. Наведімо приклад. За тиждень почнеться в Женеві „конференція на вершинах". У зв'язку з цим УКК плянує висилку президентові Айзенгаверові відповідного меморіялу. Відомо теж, що УКК поробив деякі заходи для відповідної репрезентації в Женеві. Політична відповідальність полягає в тому, щоб усі ці заходи були якнайбільш тактовні, щоб вони в жадному разі не ставили в будь-яке клопітливе чи незручне положення приявну в Женеві нашу „вершину" — президента Айзенгавера та взагалі американську делеґацію.

Очевидно, що немає найменших причин допускати, що таке „клопітливе положення" могло б заіснувати, а саму конференцію в Женеві беремо тільки як актуальну подію для порівняльного прикладу. Згадуємо про таку відповідальність узагалі тому, бо, на жаль, бували в нашій навіть недавній політиці деякі приклади послаблення, або — скажімо — переочення такої відповідальности. Треба теж признати, що деякі рішення Шостого Конґресу цю проблему політичної відповідальности поважно скріпили.

Очевидно, що політична відповідальність обов'язує не тільки політичну репрезентацію, але й весь політичний загал. У випадку репрезентації можна встановити відповідні статутові постанови і цю відповідальність багато легше запевнити, ніж можна її вщепити та піднести серед самої суспільности. Тут уже потрібно постійного виховання та постійних пригадок і в цьому рішальну ролю могла б відіграти наша преса, якщо у ній не буде таких безвідповідальних вискоків, на які дозволила собі одна з наших газет в останніх тижнях.

ЗБЛИЖЕННЯ ЧИ... „ВИЗВОЛЕННЯ" ВІД РЕЛІГІЇ

Разом з цілою низкою „співіснувальних" чи пак „коекзистенційних" фокусів, таких, як відвідини Хрущова і Молотова в Тіта, відвідування Молотовим американського Барука і музею з динозаврами, тости Хрущова на здоров'я і благо З'єдинених Держав Америки і т. п., Москва викинула останнім часом ще одну „штуку" — залицяння до церковних діячів Заходу.

Західня преса цим залицянням присвячує мало уваги і майже не згадує про них. А тим часом — ця докладно продумана і розплянована акція Кремлю — відбувається дуже систематично і має вона на меті цілком конкретне завдання: роззброїти західню опінію від її упередження до Совєтського Союзу в справах релігії і доказати, що московський комунізм цілком толерантний до християнства, або, як це висловив комуністичний англійський поплентач відомий „червоний декан" Джансон, що комунізм така ж позитивна... релігія, як християнство.

Хоч громадська опінія Великої Британії зареаґувала гостро проти виступу Джансона і його намагання зрівняти християнство з комунізмом, то — все ж таки, треба ствердити, таких „церковних діячів" як червоний декан, на Заході більше і вони просто наосліп пруть на вудку московської пропаганди.

За останніх два місяці в Москві побували аж три делеґації церковних діячів, дві з Англії і одна з Голляндії. Побували в Совєтському Союзі теж американські квейкри і треба чекати, що потік церковних делеґацій до „червоної Мекки" скоро не припиниться.

З початком травня ц. р. гостювала в Москві — запрошена московським патріярхатом і якоюсь „всесоюзною радою" євангельських християн-баптистів — делеґація англійської організації „Християнська Акція" в складі шести осіб під проводом священика англіканської Церкви Еланда Стюарта. За ними в другій половині червня, знову ж за запрошенням „патріярха московського і всея Руси" Алексєя — перебувала група діячів англіканської Церкви під проводом Стенлея Еванса, віце-предсідника Товариства... „англо-совєтської дружби". Делеґація знайомилася не тільки з життям і діяльністю „русскої православної Церкви" (так іменує себе православна Церква всього Совєтського Союзу, значить й окремих національних „республік", таких, як, наприклад, українська чи білоруська), але й відвідували музеї, московський університет і різні інститути в Москві, Ленінграді й Одесі і навіть склали офіційну візиту предсідникові ради „для справ русскої православної Церкви" при раді міністрів СССР Г. Г. Карпову, а члени її розмовляли з ним на тему... „взаємин між Церквою і державою". Патріярх Алексєй влаштував окреме прийняття для членів делеґації на своїй „дачі", що її він має, як виявляється, цілком таки недалечко від Москви, бо аж під... Одесою. Влаштував окреме прийняття для англіканських церковних діячів і вже з участю „представників совєтської громадськости" голова вищезгаданої ради Карпов. Наприкінці червня побувала в Москві врешті і група церковних діячів з Голляндії: професор т. зв. старокатолицької семінарії д-р П. Янс, генеральний секретар реформаційної Церкви в Голляндії д-р Е. Еммен, професор Утрехтського університету д-р Я. де Граaф і предсідник союзу баптистських громад пастор Ф. Гуйзінґ. Їх теж вітали, приймали і прощали представники московського патріярха і совєтського уряду. Москва не забарилася довго з ревізитою: дня 4 липня вислала до Англії делеґацію „русскої православної Церкви" під проводом якогось „митрополита" Пітіріма.

Дійсної мети цих відвідин і ре-відвідин ні совєтські „Ізвєстія" (в московській „Правді", органі ЦК комуністичної партії СССР, про всі ці справи не згадується) не з'ясовують, визначуючи її хіба тільки мряковинним вислoвом про „зближення". Відома ця мета хіба тільки кремлівським аранжерам, які в свій час всю цю „акцію" відповідно скапіталізують.

Але в зв'язку з цим треба жалкувати, що всі вище згадані англійські і голляндські церковні діячі виїхали з Москви перед 30 червня ц. р., датою, з якою появилося 178 (13476) число московської „Правди" із статтею „доктора історичних наук" Ю. Францева про „Велику силу науково-атеїстичного світогляду". Треба жалкувати, бо в цій статті з'ясовано дуже конкретно справжнє ставлення кремлівського комунізму до релігії і Церкви і деякі ствердження в цій статті просто звернені на адресу англійських і голляндських професорів і проповідників.

„В капіталістичних країнах — пише доктор Францев — є такі проповідники, в тому й такі, що називають себе професорами, які підмінюють наукове пізнання вірою в чуда і в призначення. Совєтським людям з такими проповідниками не по дорозі".

„В нашій пропаґандивній роботі треба роз'яснювати шкідливість релігійного світогляду, яка виявляється теж у тому, що такий релігійний світогляд роз'єднює робітників різних віроісповідань, відділює ту частину працюючих, які залишилися віруючими, від тієї частини трудящих, що вже визволилися від релігії... З допомогою релігійних вірувань реакційні сили сіють розбрат між чоловіками і жінками, виправдуючи нерівноправність жінок, їх принижену ситуацію в порівнянні з чоловіками".

„Завдання комуністичного будівництва вимагають... рішучого переборення всяких пережитків капіталізму у свідомості людей, в тому і релігійних пережитків".

Конкретнішого з'ясування справжніх цілей комуністичної верхівки, що правлять сьогодні з допомогою терору і забріхання поневоленими Москвою народами, зліквідувавши всі національні Церкви, здається і не треба чекати. Иде про „визволення від релігії" і тимбільше дивно, що різні церковні діячі, проповідники і професори шукають зближення з реалізаторами саме цього основного завдання московського комунізму.

ГОЛОС ФРАНЦІЇ У ЖЕНЕВІ

Францію звикли легковажити після другої світової війни. Психологічно воно зрозуміло і ніхто інший цьому не винуватий, як тільки вона сама. У першій світовій війні Франція показала свою велич і свою силу — матерії і духа. Вона жила від 1871 року соромом за Седан і бажанням помсти за облогу Парижу. І коли в 1914 році стала знову предметом німецького нападу, то поставила такий геройський спротив, об який розбився над Марною німецький наступ. 1,357,800 французів згинуло на бойовищах першої світової війни або померли по шпиталях від ран, а разом з раненими і „пропавшими без вісти" тодішні втрати Третьої Французької Республіки перевищували 6 мільйонів душ. Вийшла Франція з першої світової війни не тільки з авреолею Вердену, але й із політичною перемогою, яка ще перевищила військову перемогу. Версальський мировий договір і встановлена ним нова політична карта Европи були фактично плодом французького диктату. „Старий тигр" Клемансо мав більший голос від англійського Ллойда Джорджа і американського Вилсона. Франція забезпечила себе перед новою німецькою небезпекою сіттю військових союзів (Велика і Мала Антанти) і — ніби непереможною лінією Мажіно. Але ці максимальні успіхи стали теж причиною її катастрофи. З одного боку добробут і втома війною, з другого боку розкладова акція комуністів, що пляново опановували різні ділянки французького життя, головно шкільництво й виховання, морально розклали французький нарід, який у новій війні просто не захотів воювати. 22 червня 1940 року маршал Петен, побачивши безвиглядність ситуації, підписав капітуляцію перед німцями. Правда, „Вільна Франція", очолювана на еміґрації генералом Де Голем, об'явила знову війну Німеччині 8 грудня 1941 року, а французький рух резистансу та участь французів у боротьбі на „другому фронті", від дня висаду альянтів у Франції 6 червня 1944 р. реабілітували Францію. Все ж, розчарування Францією залишилось у підсвідомості, а факт її повної залежности від ЗДА і Англії казав цим двом її союзникам просто не брати її під увагу, коли в Ялті визначали майбутність нової, післявоєнної Европи. І тому, поруч із Рузвелтом, Черчилем і Сталіним не було в Ялті Де Голя, чого він ніколи альянтам не забув.

Той перший післявоєнний голова Франції, поміж Третьою і Четвертою Французькими Республіками, висловлюючись недавно досить песимістично про вигляди липневої Женевської конференції „на вершинах", уважав, що єдиним способом, щоб Франція розв'язала свої закордонно- і внутрішньо-політичні трудноці, є мати такий авторитетний уряд, що його всі, в краю і за кордоном, глибоко поважали б. Очевидно, що часті кризи французького уряду не причиняються до зміцнення його поваги. Теперішній уряд Едґара Фора — 22-ий з черги після останньої війни. Але не можна твердити, що ніякий із тих урядів не мав авторитету у Франції і поза нею. Переріст парляментаризму й індивідуалізму у Франції спричинює часті зміни кабінетів. На житті країни вони не відбиваються так, як це було б деінде, бо вся низова державна адміністрація і весь судовий та фіскальний апарат залишаються незмінними і працюють нормально. Знову ж на чолі щораз нових урядів появлялися здебільша постаті такої непересічної вартости і маркантної індивідуальности, що вони таки мали авторитет, користувались повагою, а їх голос мав свою питому вагу.

Це торкалося однаково президента-прем'єра в другій половині 1946 року, перед ухваленням нової французької конституції, Жоржа Бідо, одного з найчільніших пізніших французьких міністрів закордонних справ, як і наприклад трьох останніх французьких прем'єрів, що ще у свіжій пам'яті сучасників: Ланієля, Мендес-Франса і Едґара Фора. Зокрема цей останній, теперішній голова французького уряду, це така індивідуальність, яка ніде не є лише „заповненим кріслом", а всюди, де він засідає, примушує прислухатись до його думки. Він має тепер 46 років і таким чином буде наймолодшим з усіх учасників конференції у Женеві. Середнєшкільний іспит зрілости склав у 16-му році життя за вийнятковим дозволом і був єдиним, що дістав у Франції право адвокатури, після скінчення з блискучим вислідом правничих студій, — у 20-му році життя. Після того, як був заступником французького прокуратора на процесі проти німецьких воєнних злочинців у Нюрнберзі, він кандидував до парляменту і, після початкових двох невдач, був вибраний туди у 1947 році. Чотирнадцять місяців після того він став головою фінансової комісії у парляменті, а рік пізніше вперше вже міністром фінансів у кабінеті Кейї. Від того часу він майже постійно є членом різних кабінетів, здебільша в характері міністра фінансів, а в 1952 році стає вперше прем'єром. Тоді-то він підписав у Лісбоні в Портуґалії умову про віднoшення військових сил в спільній армії НАТО. Він був палким прихильником Европейської Оборонної Спільноти, а коли показалось, що неможливо перевести її у французькому парляменті, разом із Мендес-Франсом брав найактивнішу участь у формулюванні Паризького договору. Фор є одним із найчільніших нинішніх французьких економістів, але має подивугідне широке коло зацікавлення. І так, напр., він є не тільки автором великого фахового твору „Нафта у мирі і війні", але і трьох — кримінальних романів, виданих під псевдонімом! Він має феноменальну пам'ять, яка записує все почуте і вичитане, наче на фотографічній стрічці. Надзвичайну роботящість єднає з товариським хистом, красномовністю і дотепністю. Не засідає ніколи до нарад, не перестудіювавши в подробицях справи, запам'ятуючи собі про неї безліч дат і фактичних даних. Це робить його дуже небезпечним дискутантом. Веде послідовну політику тісного союзу Франції з Заходом, зокрема з Америкою, не розуміючи безпеки Франції без безпеки всього Атлантійського обширу, але, як усі французи й нефранцузи, однаково не хоче бачити большевиків над Райном, як і не хоче нової війни.

Від часів Ялти змінились відносини. Тоді і в Середній і Західній Европі існувала „пустка", що її альянти, наспілку з Сталіним, старалися виповнити своїм диктатом. Тепер пустки нема навіть в Німеччині, а не то у Франції. Без Франції не існує поняття стратегічної й ідеологічної оборони Заходу перед новою навалою від Сходу. Франція Фора боїться відродження німецького мілітаризму не менше, як боїться цього Англія і Совєти і всі ті, що так болюче потерпіли від німецького мілітаризму в минулому. Але Едґар Фор знає, що актуальною міжнародною проблемою є не німецький мілітаризм, тільки нормалізація відносин в Европі на ґрунті привернення єдности німецьким землям та признання Німеччині суверенности з обмеженим і контрольованим правом до нової армії. І що найперною міжнародною проблемою є питання того місця в міжнародному житті, що його займає тепер не поділений Берлін, чи імпровізований Бонн, а Москва. І тому Едґар Фор буде напевне повноважним партнером-співрозмовцем у Женеві, дармащо й Булґанінові, мабуть, подобатиметься найбільше з усіх трьох західніх прем'єрів просто тому, що єдиний з-поміж них плавко говорить по-російськи...

МАЙБУТНІЙ НІМЕЦЬКИЙ ВОЯК

На днях появилася невеличка брошура п. з. „Про майбутнього вояка", що її видало західньо-німецьке міністерство оборони в Бонні. З цієї публікації довідуємося, як буде виглядати військова служба німецького вояка, його вишкіл, права та обов'язки, час тривання служби, винагорода і т. п.

На вступі зазначено, що служба та вишкіл в касарні мають бути тільки підготовою для бойових акцій в полі, як засадничого завдання вояка. Формальний вишкіл буде значно обмежений, натомість спортовій ділянці буде віддано більше уваги, а зокрема вояка обов'язково ознайомлять основно з його зброєю, механічними возами, устаткуванням і так далі. При всіх родах зброї основний вишкіл буде тривати три місяці. Опісля приходить вишкіл в спеціяльних родах зброї та вишкіл в збірних бойових акціях. В загальному, вишкіл буде відбуватися головно в терені, а не в касарнях.

З огляду на змінену бойову тактику, значення та вислід бойових акцій буде залежати від вишколу та боєздатности нижчих старшинських (хорунжий, чотар) та підстаршинських ступнів. Усі вояки будуть вишколювані та призвичаювані до перенoшення та видержування якнайбільших невигод і недостач. Навчання в стрілянні буде проводитися не на стрільницях, але в терені, який найбільше відповідав би дійсним бойовим теренам.

Втілення армії в державу та її апарат, кажеться в брошурі, має спиратися на демократичних основах. Фундаментом нової німецької армії має бути наказ та послух. Цей послух, однак, відпадає, якщо наказ, докладніше сказавши його виконання, мало б у своїх наслідках принести злочинне діяння. Самий тільки сумнів в доцільність наказу не дає воякові ще права наказу не виконати. Обов'язок не допустити до виконання противозаконного наказу — лежить в першу чергу на старшинах.

Відносно основних політичних прав, то вони будуть прислуговувати всім воякам, з конечними обмеженнями військової служби. Участь у зборах політичних організацій дозволена, але в цивільному одязі. Натомість діяльність в таких організаціях, які виступають проти засад волі та свободи, є заборонена. Поруч навчання воєнного діла, історії, географії, конституції і т. п., буде обов'язковим навчання та інформація про актуальні події, з військової, політичної, господарської та культурної ділянок. Воякам прислуговує право брати участь в засіданнях та нарадах громадських чи міських рад, засіданнях сойму чи парляменту. Військовий вишкіл має скріпити силу волі та усталити характер вояка.

Дисциплінарні кари можуть бути накладані за судейським присудом. (При кожній дивізії буде дисциплінарний суд). Карою буде упімнення, грошова кара та ограничення вільного виходу. Проти кар прислуговує право зажалення. Є передбачені признання, нагороди та надпрограмова відпустка. В кожній сотні є передбачені мужі довір'я, як зв'язкові між начальством і товаришами. Шеф відділу мусить кожночасно вислухати мужа довір'я. Також кожний вояк має право говорити безпосередньо зі своїм шефом. У зв'язку з внутрішньою службою, то приміщення має бути місцем відпочинку та відпруження. В кімнаті може бути приміщених найбільше вісьмох вояків. Раннє вставання має бути пристосоване до пори року та службових вимог. Нічний відпочинок настає в 10-ій годині вночі.

Після трьохмісячного новобранського вишколу, передбачений дозвіл на вихід до 1-ої години, а виїмково до ранку. Раз у році має вояк право на безплатну (залізницею, кораблем і т. п.) відпустку. Після трьохмісячного вишколу, має вояк право на вихід, чи на виїзд на відпустку в цивільному одязі. Безпосередніми шефами в службі і поза службою мають бути провідники груп, чот, сотень, куренів, полків та всі генерали. Всі інші старшини та підстаршини не мають поза службою ніякої начальної автоматичної влади. В службі є обов'язок здоровлення всіх начальників, але тільки раз денно, при першій зустрічі. Поза службою є обов'язок здоровлення тільки у відношенні до безпосередніх начальників та всіх генералів і адміралів.

Час тривання військової служби має виносити 18 місяців, при чому покликання до військової служби наступає з 20 роком життя. Обов'язок військової служби простягається від 18 до 45 року життя, в старшин та підстаршин до 60 року життя, а на випадок мобілізації та війни в загальному до 60 літ. Перегляд новобранців спочиває в руках цивільної влади, яка підлягає міністрові оборони.

Кожний кандидат на старшину мусить відслужити 12 місяців як звичайний вояк, а щойно опісля студіює два роки на військовій академії. Перед іменуванням на вищі військові становища буде кандидат проходити ще окремі студії. Вишкіл підстаршини триває два роки. Вояцька плата спирається на цих самих підставах, що і плата державних службовиків.

Згадані постанови не є ще остаточні.

Нестор

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

(8)

НТШ, його установи й Загальні Збори

З Науковим Товариством ім. Шевченка та його установами ми познайомилися завдяки його секретареві Володимирові Гнатюкові, що цілими днями висиджував у канцелярії Товариства, та Михайлові Павликові, що був бібліотекарем Т-ва.

Канцелярія містилася там, де в останньому часі було мешкання великозаслуженого для Т-ва сторожа його камениці, покійного Прокопа Гупала, й складалася з двох кімнат. В одній із цих кімнат стояло тоді чотири ґабльотки, де було трохи етнографії й археолоґії. Це був зав'язок Музею Т-ва, який невдовзі пишно розвинувся і вже перед 1-ою світовою війною займав був цілий фронт на першому (чи по тутешньому, на [illegible]) поверсі і незабутої кам'яниці [illegible] перед 2-ою війною ледве містився на двох поверхах і складався вже з трьох самостійних відділів етнографічного, археологічного та природничого, окремо розташованих.

Бібліотека НТШ теж була тоді в початковій стадії розвитку й тулилася в двох кімнатах від подвір'я. Там же, в якійсь вузькій темній кімнатці містилася й книгарня Т-ва, якою завідувала покійна Клементина Панькевичева, дружина талановитого, але нещасливого маляра Івана Панкевича.

Але ця книгаренька була відкрита тільки двічі чи тричі на тиждень по пару годин, а не щодня. Та згодом і бібліотека й книгарня розвинулися в великі установи.

Я з покійним Дмитром Івановичем Дорошенком часто заходили до бібліотеки, яку нам радо показував Павлик. Старий радикал, він мав своєрідні погляди на завдання бібліотекаря. Для нього бібліотека була не святиня науки, а засіб для аґітації й пропаґанди відповідної — визвольної, революційної й вільнодумної літератури, й він охоче позичав таку лектуру гімназіяльним учням та воякам сусідніх касарень.

Павлик ставився до нас дуже прихильно й охоче розповідав про відносини в НТШ. Він стояв в опозиції до М. Грушевського, якому закидав автократизм. В розмовах з нами критикував видані томи „Історії України-Руси" М. Грушевського з погляду радикального сектанта, закидаючи їй сухість та переладування дрібними фактами, без уваги на те, що це чейже була велика праця, де власне мали знайтися й найдрібніші факти, а не якийсь популярний курс для самоосвіти. Та й нам, признаюся, після блискучих лекцій відомих російських істориків, як Василь Ключевський, з їх струнким, непереладованим подробицями викладом, перейнятим однією провідною думкою, велика історія Грушевського видавалася сухою й непрозорою. А головною її хибою в тодішніх наших очах був брак вияснення історичного процесу з економічної точки зору, чим захоплювали нас російські історики марксисти, як от проф. Рожков у Москві, що в основу історичного розвитку клав саме економічний фактор. Ми були, кажучи словами Шевченка, надто під впливом „Современних огнів" і тільки згодом могли оцінити всю велич і глибину фундаментального твору М. Грушевського, цього справжнього батька української історіографії.

Мих Павлик був великим доктринером, а при тому людиною дуже впертою й прямолінійною й не крився з своєю опозицією до Голови НТШ, якого підтримував його ж таки колишній приятель і партайман Іван Франко.

Ми, очевидно, зовсім не орієнтувалися у внутрішніх відносинах НТШ і, хоч по-молодечому й критикували історію Грушевського з методологічного погляду, проте його праця не могла нам не імпонувати вже самим своїм розміром. Підсвідомо ми були на його боці.

Якраз тоді відбувалися Загальні Збори НТШ, на яких розіґрався бій між сторонниками Грушевського, на чолі яких стояли Вол. Гнатюк, Ст. Томашівський і маляр Іван Труш, та його неприхильниками, що їх очолювали саме Вол. Шухевич і М. Павлик.

Ми з цікавости пішли на Збори. Гнатюк, щоб збільшити кількість прихильних Грушевському голосів, запропонував нам вписатися в члени Т-ва й взяти чинну участь у зборах. Дмитро Ів. Дорошенко послухався його намов, але я не зважився — і грошей замало було, та й не почував себе покликаним до того.

Скільки пам'ятаю, в обороні Грушевського дуже гаряче виступав о. Михайло Зубрицький, парох Мшанця, заслужений збирач етнографічних матеріялів, чоловік репрезентативний. Якщо пам'ять мене не зраджує — не маючи під руками „Хроніки" НТШ з того часу, не можу цього перевірити, виступили тоді проти Грушевського й проводирі тієї самої націонал-демократичної партії, якої він був співосновником і членом, брати Шухевичі: проф. Володимир і адвокат, д-р Микола, та о. Олександер Стефанович. Вони були недобрі, що Грушевський виповів друк „Діла". Видавнича Спілка, що видавала „Діло", дуже заборгувалася в друкарні НТШ, не платила й друк газети став великим тягарем для Товариства. Грушевський хотів доходи з друкарні обернути на наукові видання, а його власні сопартійники уважали безплатний або в найкращому разі малоплатний друк „Діла" за своєрідну національну повинність — піддержувати свою пресу.

Вол. Шухевич мав, казали, й свою особисту уразу до Грушевського. Він мріяв видати за нього свою старшу дочку, Дарчину сестру. Адже ж партія була блискуча: професор університету, а до того ще й людина заможна. Але Грушевський розбив ці мрії, одружившися з менш пристійною Марією Вояхівською, теж із доброї, але бідної сім'ї. Завдяки цьому шлюбові Марія Сильвестрівна Вояхівська з народної учительки стала ґранд-дамою львівського українського товариства.

Знайомимося з австрійськими конституційними порядками на практиці

Вище я згадав, що зі Львовом познайомив нас проф. Вол. Шухевич, а з конституційними порядками, як вони виглядали у Львові, знайомили нас наші галицькі приятелі на чолі з Левком Ганкевичем.

Вони то на спілку з ерупівцями були нашими інформаторами й інструкторами в чужих і незвичних для нас відносинах. Під проводом Левка Ганкевича і в супроводі Дарки й Насті та когось із ерупівців ходили ми на публічні робітничі збори, „віча", що відбувалися на ринку, чи на якійсь іншій площі, під голим небом. На цих зборах звичайно виступали з українського боку Микола Ганкевич і Семен Вітик, а з польського — „поляки Мойсеєвого закону" — адвокати д-р Діяманд і д-р Ліберман, досить заживні люди. Бесідники гостро критикували крайовий і центральний уряди, а вічевики грізними окликами або голосним сміхом і кпинами висловлювали своє обурення проти гнобителів — капіталістів та їхніх слуг із уряду, висловлюючи рівночасно признання своїм провідникам та схвалюючи їх слова відповідними вигуками.

Павлина Різник

ЮВІЛЕЙНА КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК У КАНАДІ

В житті кожного народу роля жіноцтва є дуже важлива, а в житті поневоленого народу, як український, її роля ще більш відповідальна. Коли ж іде про українську жінку, що опинилася поза межами України, то її роля й завдання багато важчі й відповідальніші. Тому треба цінити й гордитися тим українським жіноцтвом, яке на імігрції в важких умовинах вміло найти час і можливість держати духовий зв'язок із Рідним Краєм і йому допомагати. Одною з таких заслужених і патріотичних організацій — це Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб, яка саме цього року величаво святкувала свій 25-літній ювілей в днях 20, 21 і 22-го травня в Торонті, Онт.

ОУК — це одинока українська жіноча організація в Канаді з націоналістичною ідеологією і вона є складовою частиною Українського Національного Об'єднання разом з Українською Стрілецькою Громадою та Молодими Українськими Націоналістами. Постала вона в 1930 році, коли свідомі молоді дівчата, що приїхали до Канади по першій світовій війні, вступають у ряди Української Стрілецької Громади і тут творять свої секції, з яких пізніше оформилася жіноча організація ОУК.

Напрямні діяльности ОУК дуже широкі й багатомовні. Їх можна поділити на: культурно - освітні, гуманітарні й організаційно - пропагандивні.

Культурно - освітня діяльність ОУК розвивалася зі зростом організації. Кожний відділ ОУК, від Монтреалу до Ванкуверу, щорічно влаштовує Свято Героїв, День Матері, День Батька, академії, свята та відчити в честь українських письменників й інших визначних українських жінок. Майже в кожному відділі відбуваються виставки вишивок не тільки для української громади, але й для пропаганди українського мистецтва поміж англійцями й іншими національностями, писання писанок, вечори вишивання. По багатьох відділах існують жіночі хори, які плекають традиційну українську пісню. Майже нема відділу ОУК, де б не відбувалися представлення й концерти, що їх із успіхом приготовляли жінки й дівчата. Окрема увага належиться плеканню національної традиції українським жіноцтвом ОУК: спільні Свят-Вечори, Свячене, Обжинки. Особливо членки ОУК займаються дітьми й дорослим. Майже в усіх більших центрах ОУК, де є відповідна домівка, засновано дитячі садочки, періодичні чи неперіодичні, залежно від спроможностей. Разом із членами УНО членки ОУК мають нагляд над Рідними Школами, доростом МУН і помагають Вищим Освітнім Курсам, як теж Осередкові Української Культури й Освіти. Треба тут згадати „Жіночий Світ" — сторінку в „Новому Шляху", яка виходила раз або два рази на тиждень від самого початку зцентралізування ОУК під редакцією Центральної Управи ОУК. В 1950 році ця сторінка перейшла в окремий жіночий журнал - місячник під цією ж самою назвою. І до сьогодні цей журнал придбав собі поважне число передплатниць у Канаді й поза Канадою та має всі дані на те, щоб удосконалитися й поширити свій наклад.

Гуманітарна діяльність ОУК виявилася ще далеко до другої світової війни. Організація дала багато помочі Рідному Краєві, висилаючи свої пожертви на національні цілі, як Рідна Школа, захоронки, інваліди, Бойовий Фонд та на інші цілі жіночих організацій у Краю. Під час війни відділи ОУК допомагали Канаді в воєнних зусиллях, закуповуючи воєнні сертифікати й бонди і приймали живу участь у різних збірках, призначених на воєнні цілі Канади. В той час, коли шляхи до Батьківщини був закритий, ОУК підтримує морально й матеріяльно українців, які в рядах канадійської армії перебували за океаном. Рівночасно допомагає Канадійському Червоному Хрестові в його акціях під час війни й по війні. Організація Українок Канади є одинокою українською жіночою організацією, що немов передчувала, яке лихоліття має наступити під час війни й що п'ять років перед другою світовою війною створила фонд Українського Золотого Хреста й була готова подати першу допомогу в формі пакунків тій повоєнній еміграції, яка опинилася в Европі по таборах. Тісний контакт із Фондом Допомоги Канади та іншими Допомоговими Комітетами у Німеччині, Швайцарії, Англії, Бельгії, давав можливість ОУК вести гуманітарну працю на ширшу скалю. Але вже, коли в Европі ця акція через переселення української еміграції за океан зменшилася, гуманітарна діяльність ОУК є звернена на опіку над дітьми - сиротами, вдовами, українськими школами, захоронками, старечими шпиталями й захистами. Багато тисяч долярів було зібрано мозольною працею членок ОУК і переслано за океан за цей час. Допомогова акція триває далі.

Внутрішньо - організаційна і пропагандивна праця Організації Українок Канади має також дуже велику вагу. Крім розбудови й поширення відділів ОУК, членки стоять у тісному контакті й співпраці з членами УНО, УСГ і МУН, допомагають при імпрезах, сплачуванні домівок й інших акціях. ОУК є членом Комітету Українок Канади й співпрацює з іншими українськими жіночими організаціями в Канаді, Америці й Европі. Крім того є членом СФУЖО й приймає живу акцію в справах українського жіноцтва у світі. Центральна Управа ОУК є членом Національної Жіночої Ради Канади, а активніші відділи ОУК є членами льокальних Жіночих Рад. Представниці Центральної Управи, як теж відділів ОУК приймають живу участь у різних ділянках цієї надзвичайно поважної канадійської жіночої організації. Особливу увагу членки ОУК звертають на пропагандивну сторінку української справи поміж англійським світом, беруть участь в англійських канадійських товариствах і скрізь підкреслюють вагу української проблеми й культури в канадійському громадському житті.

Так коротко представляється 25-літня діяльність ОУК у програмі ювілейної конференції. Підписана мала честь брати участь у тій конференції з рамени Головної Управи Українського Золотого Хреста в ЗДА, мала змогу вітати нашу сестрину й духово споріднену організацію з нагоди її 25-літнього святкування й інформувати шановних делегаток і гостей про працю й осяги Українського Золотого Хреста в Америці, як також припала їй честь виголосити в англійській мові промову про українське жіноцтво в організованому житті під час бенкету, щоб запізнати численних присутніх канадійців із ролею й значенням українського жіноцтва в організованому житті.

Незабутні моменти з тієї поїздки й зі стрічі з передовим активом націоналістичного жіноцтва ОУК. Український Золотий Хрест у Америці майже від самих початків свого існування був у тісному контакті з організацією ОУК.

Крайова конференція ОУК відбувалася в залях Українського Національного Дому, а бенкет відбувся в репрезентативному готелі Роял Йорк. Присмно вражала численність гостей і представниць жіночих українських організацій Канади й Америки, точність і зразкова організація цілої конференції. Присутність і привітання представників міста Торонта, парляментарів, Канадійської Жіночої Ради й інших визначних канадійців підкреслювали значення праці ОУК і ту велику ролю, що її ОУК виконала за останніх 25 років. Незабутнє враження зробили відкриття святочної сесії конференції й вшанування померлих членок, посвячення прапору Центральної Управи ОУК і передача його старими основницями - піонерками в руки молодого жіноцтва, щоб його гордо і непоплямлений несли далі і під ним продовжували патріотичну й гуманітарну діяльність. Ювілейний концерт із багатою програмою при участі 800 учасників, що по береги виповнили простору залю УНО та кольоровий фільм „Скарб України" про прекрасне народне мистецтво української жінки. З цікавістю й радістю слідкували присутні за перебігом цілої конференції з її багатою, різноманітною й цікавою програмою, цінними й актуальними докладами, живою й діловою дискусією та великими зусиллями у відповідній поставі над справою виховання молоді. Своєрідна програма і підготовка до виступу з відповідними зусиллями аналізували всю увагу для реалізації гасла „обличчям до молодого покоління", сторожити майбутнє духове обличчя української групи в Канаді, розбудовувати її духові вартості та сконсолідувати всі сили наоколо ідейного запілля для допомоги визвольній боротьбі України. Ще досі перед очима свою безприкладний патріотизм, відданість і завзяття членок ОУК, що лягли в основу тієї організації й далі ведуть її до світлого майбутнього.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Закінчення шкільного року.

Школа українознавства при Святотроїцькій парафії У.А.П. Церкви в Ню Йорку закінчила в суботу 18 червня свій шкільний рік.

О годині 10-ій рано в церкві Впровсь. Архиєпископ Палладій відслужив молебень, а після молебня о годині 11:30 в школі відбулася урочистість, яка складалася з вступного слова керівника школи проф. Спільничака, мистецької самодіяльности учнів та роздачі свідоцтв.

На урочистості були присутні Впреосв. Архиєпископ Палладій в оточенні духовництва: о.о. протопресвітера А. Сагайдаківського і протоієрея Ів. Ткачука, голова Шкільної Ради д-р В. Калина, шкільний інспектор проф. Н. Влизнак. Батьки та численні гості.

У вступному слові керівник школи, привітавши присутніх, дав короткий нарис з життя школи за особливу увагу звернув на те, що з закінченням шкільного року діти залишаються на вакації під цілковитою опікою батьків. Подав кілька практичних порад, а що до дітей категорично заборонити дітям читати „комікси", якими шкільна молодь так захоплюється, а які є розсадником різного роду злочинів та аморальности серед шкільної молоді, як також не всі фільми дозволяти відвідувати дітям.

Закликалося батьків не забувати рідну школу, а з початком шкільного року посилати дітей до школи. Пам'ятаючи, що чим довше дитина залишиться в українській школі, тим більша запорука зберегти її для українства.

Школа бере активну участь у суспільно-громадському житті, щороку проводить збіркову акцію під гаслом „Діти — Дітям", посилає до Европи пачки (харчові продукти й одяг) та гроші, виступає з цим гаслом в радіо, колядує, влаштовує публічні імпрези та виступає на радіопередачах з мистецькою самодіяльністю учнів. Це все — одні з засобів, якими школа виховує нашу молодь.

Згадано про всі перепетії, які школа, на протязі трьох років свого існування пережила і тут почувалось до обов'язку складати сердечну подяку Шкільній Раді (при УКК) в особі її Голови д-ра В. Калини та шкільного інспектора Н. Влизнака за опіку, моральну та матеріяльну допомогу.

Д-р Калина заявив, в особливо критичні моменти, спішив не тільки з практичними порадами, а й підтримував школу матеріяльно, забезпечуючи її в усі цієї шкільні артикули.

На закінчення урочистости була створена Почесна Президія на чолі з Впреосв. Архиєпископом Палладієм, який наскорі також подавав учням свідоцтва, уділяючи їм своє архипастирське благословенство. Цей момент зробив на учнів особливе враження, яке залишиться багатьом на цілє життя.

Закінчуючи урочистість, керівник школи подякував усім присутнім за численне прибуття на скромне шкільне свято й запрошував слухати на радіопередачах п. Петра. Мельника виступ учнів школи.

Св.

Філаделфія, Па.

Зовнішньо-пропагандивна праця Відділу „Самопомочі"

Живемо в краю, що в значній мірі вирішує, або в найближчій майбутності буде вирішувати долю світу і тому треба знати всіма засобами та використовувати кожну нагоду, щоб здобувати публічну опінію для нашої української справи та правильно її інформувати. Треба ствердити, що американці все більше цікавляться українською справою, а все краще поінформовані, які можна з безліч нагод бачити зокрема на прикладі для інформації: треба до цього тільки відповідних людей.

У нас є велика скількість тут роджених українців, що добре володіють з українською проблематикою, є деякі число кожних старих імігрантів-інтелігентів, а також є вже багато нових імігрантів, що знають англійську мову і могли б послужити тій справі. Багато американських клюбів та організацій, влаштовують свої свята чи загальні збори, шукають прелегентів з-поміж нових імігрантів, щоб розказали їм про свою Батьківщину, або щоб увесь їхній погляд на Америку і з такої нагоди треба все користати з користю для обох сторін.

В кришталевій залі Бовемейкера — Дочки Американської Революції, нечисельна, але впливова організація, Відділу у Філадельфії, мали в березні їхні свої місячні сходини та звернулись до Інтернаціонального Інституту з проханням делегувати з-поміж інших прелегентів Інт. Інституту запропонував голову місцевого Відділу Самопомочі д-ра М. Ценка, який погодився виголосити реферат на тему: „Що я думаю про Америку". В означеному дні зібралися 34 членки місцевого Відділу на віком від 52 (деякі вже мають понад 70 літ і не могли явитися, деякі хворі чи перешкоджені), натерця в кришталевій залі Вонемайєра за спільною зустріччю, де при спільній гутірці в товариській атмосфері провели около півтора години часу. З огляду на те, що прелегент був у вишиваній сорочці, почалася цікава розмова про Україну, народне мистецтво.

Зазначити треба, що ця організація, дуже ексклюзивна, бо до неї можуть належати тільки ті, що в прямій лінії походять від тих, які боролися за незалежність Америки проти Англії, і має ця організація свої Відділи по цілій Америці. Її членки мають широкі суспільно-громадські заінтересування і тому мають досить великий вплив у суспільно-громадському житті.

Предсідниця, пенсильвенійська німка з походження (предки приїхали около 250 літ тому, а говорить ще по німецьки), представила прелегента, як нового імігранта, адвоката з далекої і малознаної України та уділила слова. Це була знаменита нагода розказати про Україну, її історію, боротьбу за свободу, боротьбу з комунізмом і т.п., бо найкраще можна було відповісти на питання: „Що думаю про Америку", порівнявши неволю національну, тяжке економічне - соціяльне положення, а протиставити свободу, добробут, високий життєвий стандарт, а рівночасно з тим поважні небезпеки морального й етичного порядку в ЗДА. Метода порівняння і протиставлення двох країн, умовин праці, господарських відносин і т.п. припала присутнім до вподоби і вони просили передати їм текст реферату, а поставились надрукувати його в своєму журналі, поширеному по всій Америці. Може ця скромна гутірка причиниться дещо до поширення інформацій про нашу Батьківщину.

Дискусійні групи при Інтернаціональному Інституті. — Інтернаціональний Інститут, що на Філаделфійському терені веде дуже інтенсивну працю у різних ділянках, впровадив востаннє нову новість. Збірав кількадцять учасників з усього світу, які вже знають англійську мову, підібрав кілька дискусійних тем, що їх з учасниками доладно обговорює, уставлені особистими тезами, форми виголошення, підбирає належні аргументи, й підготовивши кількакадцять тем та прелегентів, ділить їх на малі групи (тіми), по трьох — і американець — і по два нові імігранти. Повідомляє про це різнородні клюби, установи, що на осінь запрошували тих прелегентів з рефератами.

Які ж цінне товариство, знати з цього, що там є два адвокати українці й один інженер, і литовський адвокат, один руський імігрант, що жив 25 років в Китаю, один лікар й один будівничий з Аргентини (випадково роджені на Україні), один учитель з Філіпін, один лікар з Еквадору та ще кілька осіб з інших континентів, а між ними студенти з Німеччини, Мадярщини і Єгипту.

Вже відбулись пробні реферати: Д-р Й. Чума (українець), адвокат з Литви на тему: „Чому люди тікають з-поза залізною заслоною", які подали дуже цікаві інформації. Реферати й дискусії прислуховувались також учасники курсів англійської мови й учителі та брали участь у дискусії, ставляючи різні запити.

Д-р Чума подав цікавий фрагмент: Рік має 365 днів, однак за залізною заслоною вважили, щоніс 365 ночей, бо там спите і ніколи непевні, чи до рана не заберуть вас НКВД і т.п.

В днях 25 травня б.р. д-р М. Ценко (українець), і лікар з Венесуелі говорили на тему: „Мій погляд на Америку".

Інтернаціональний баль у Пляетарнон. Вже кілька років під рукою приятелі Інтернаціонального Інституту під протекторатом всіх місцевих консулятів влаштовують репрезентативний баль для зустрічі всіх національностей та для доповнення бюджету Інт. Інституту. Цей баль звичайно перемінюється в величаву репрезентаційну імпрезу, що відбувається коротка імпреза з національними танками і співами, перегляд національних костюмів в чорній рамці національностей, продаж кулінарних витворів з різних країв, і потому спільна забава учасників.

Це звичайно і цього року відбувався в будний день (четвер) і тому не легко було зібрати відповідну скількість учасників, але Управа „Самопомочі" зробила все, що можливе, щоб українці були там репрезентовані.

Пані з Управи Відділу „Самопомочі" Ценкова, Шаранова й Ільницька спекли торти, запрошено дві студентки пп. Пушкар і Дибулик, щоб у національних костюмах ті торти продавали на дохід Інт. Інституту, та члени Управи „Самопомочі" з головою на чолі, взяли участь в забаві. Крім того голова „Союзу Українок" п. О. Лотоцька, що постійно заступає українців при Інт. Інституту, явилась на забаву в товаристві кількох пань так, що українська група була поважно репрезентована.

Приємно було дивитися, як на столі поміж всіма іншими народами, був напис Україна, а на тортах „український торт", а коли пресові репортери робили групові знимки, то наші студентки позували з написом „Україна", і на другий день у пресі подали репортажі зі забави з фотографіями. Україна там була як рівний з рівними між представниками всіх інших континентів і ніхто не міг поставити нас поза скобки чи то державних чи поневолених народів.

Інтернаціональний Інститут високо цінює працю „Самопомочі". Вже була своєчасно згадка в пресі, що провід місцевого Інт. Інституту дуже прихильно оцінює працю нашого Відділу „Самопомочі", бо през Врови, реферуючи на зборах американських допомогових організацій про нових імігрантів закінчив промову: „Замість говорити, яку працю проводять нові імігранти, прошу зайти до нову „Самопомочі" у Філадельфії і там довідаєтеся, яку велику і позитивну працю ведуть вони", а подібно й ціла нова іміграція.

При кінці квітня б.р. відбулися річні Загальні Збори Інт. Інституту в присутності понад 100 членів і на внесок Номін. Комітету, до ради Директорів на чергових три роки вибрано голову „Самопомочі" д-ра М. Ценка, одинокого з поміж нових імігрантів всіх національностей.

Прес. референт „Самопомочі".

Міннеаполіс, Мінн.

Підготовка до великого вшанування.

Минуло вже 25 років з того часу, коли по всій Україні, як грім пролунали вісті про викриття підпільної української національної організації — Спілки Визволення України та Спілки Української Молоді. Кілька років найкращі українські, національно-свідомі сили, під проводом академіка С. Єфремова, в жахливих умовах совєтської дійсности, під жорстоким терором тодішнього ГПУ, в підпільній організації СВУ—СУМ, вели велику підготовну роботу до переведення повстання з цілію повалення совєтської влади на Україні. До СВУ—СУМ, належали високі науковці, духовенство, інтелігенція різних фахів із різних державних установ, студенти вищих і середніх шкіл, велика кількість свідомого — заможного селянства і його молодь, а також деяка кількість робітників і війсковиків. Ненаситне ГПУ з допомогою зрадників, викрило й заарештувало весь провід СВУ—СУМ, організувавши всім відомий, показовий — „процес СВУ." В усіх совєтських часописах, зокрема в часописі „Радянське Село", на цілу сторінку а то навіть на кількох сторінках, місяцями подавалися відомості про викриття й розгром — „української, націоналістичної контрреволюційної організації СВУ—СУМ" і про перебіг процесу, та довгий „ліберальний" вирок суду. Вся ділянка СВУ—СУМ, зробила величезну справу — відродження цілком присипленої, українсько-національної свідомости.

Як сильний грім розбуджує майже всіх від сну, так заінсценізований процес СВУ розбудив майже всіх українців від сну, національного сну.

Кілька місяців, по всій Україні відбувалися масові арешти у зв'язку з процесом СВУ—СУМ. Багато тисяч найсвідомішого українського елементу, розстріляно, а ще більше заслано на далеку північ, на каторгу — на скорішу чи повільнішу, але майже певну смерть. Так була задана ще одна світла сторінка боротьби українського народу за волю й державну незалежність.

Філія ДОВРУС, на терені Міннеаполіс Сен Пол готується у співпраці з мистцями, щоб належно відзначити ту велику подію в житті українського народу, щоб як найкраще вшанувати, ще живих і зокрема мертвих учасників СВУ-СУМ. З цього приводу буде влаштований літературно-музичний вечір в м. Міннеаполіс і в м. Сен Пол, присвячений 25-ти річчю жорстокої розправи над українським національно - визвольним рухом, який у своїй кінцевій стадії одержав назву — „Процес СВУ".

Чистий дохід із згаданих літературно - мистецьких вечорів буде призначений на видання матеріялів про процес СВУ—СУМ з належним висвітленням всіх подій того часу та відгомону цього процесу на Україні й по за межами України.

о. М. Годинський

В книгарні „Свободи"

можна одержати найновіші книжкові видання

В АРГЕНТИНІ.

НЕ ПЛАЧ РАХИЛЕ — Ю. Тис — Різдвяна містерія-драма	.40
З ВЕНЕСУЕЛЬСЬКОГО ЩОДЕННИКА—Л. Стаховський	.70
ПАХОЩІ — А. Галан	1.00
ЗЛАТ-ЖОЛУДЬ — О. Сацюк	1.00
БУЗКОВИЙ ЦВІТ — М. Цуканова	1.00
СИЛА І СЛАБІСТЬ КОМУНІЗМУ — У. Скит	.20
УКРАЇНА - РУСЬ І МОСКОВІЗМ — І. Павелко — Науково популярний нарис	.80
СКРИПКА НА КАМЕНІ — О. Сацюк — п'єса	.50

Замовляти:

SVOBODA
81-83 Grand St. (P. O. Box 346)
Jersey City 3, N. J.

ЗВЕРНЕННЯ УКК

ДО УКРАЇНЦІВ З. Д. АМЕРИКИ

Шостий Конгрес Американських Українців, що відбувся 28, 29 і 30 травня 1955 р. у місті Ню Йорку, зробив докладну аналізу й оцінку праці Українського Конгресового Комітету Америки у довгій дискусії над звітами. Численні дискутанти підкреслювали великі досяги УККА за останні три роки як на зовнішньому, так і на внутрішньому полі.

Важка і безперервна інформативно-пропагандивна праця, книжкові видання в англійській мові і періодичні видання УККА причинилися гідно до виконання намічених завдань. Найбільших успіхів досягнено на терені Американського Конгресу у Вашингтоні при допомозі особистих зв'язків виконних органів УККА. Комісія Керстена, завдяки матеріялам, що їх постачав УККА, опублікувала в своїх рекордах найбільше українських джерельних і документальних даних про совєтське народовбивство.

Перед Шостим Конгресом вийшла з друку книжка УККА в англійській мові, присвячена Роковинам 22 Січня, в якій є багато даних про працю УККА в ділянці знайомлення американського політичного, наукового та взагалі громадського світу з визвольними змаганнями українського народу.

Широко розбудована сітка організаційних осередків УККА в терені ЗДАмерики відіграла дуже важну ролю в усіх ділянках праці УККА на місцях.

Одначе, все важкими зусиллями досі осягнене, не може задовольнити нікого з виконних органів УККА. Перед новим УККА важне завдання не тільки продовжувати дотеперішню працю, але й її поширювати та скріплювати. Бо наші вороги не сплять. Вони намагаються не тільки поглабити наслідки нашої праці на американському терені і серед американського політичного світу, але й прагнуть їх за всяку ціну знищити. Тому наші завдання на майбутнє складні, як з уваги на оборонну акцію проти ворогів, так і з уваги на поглиблення й поширення правдивої, вірної інформації про українські справи серед американців та інших волелюбних народів світу.

Шостий Конгрес американських українців, що відбувся у 15-ліття заснування УККА, переборовши усякі труднощі, закінчився не тільки втриманням, але й поглибленням внутрішньої консолідації американських українців, що є запорукою дальшої успішної праці.

Нововибрані виконні органи ставлять собі у цій каденції програмові завдання:

перш за все скріпити внутрішню українську консолідацію, як у центрі УККА так і по всіх його організаційних осередках в ЗДА;

озгорнути відповідну працю в тому напрямі, щоб допомогти процесові консолідації українських політичних сил поза ЗДАмерики, зокрема в Европі, згідно з постановами VI Конгресу Американських Українців;

змобілізувати українські наукові та інтелектуальні сили, зокрема українських істориків, для добре розпляннованої праці на потребу об'єктивної наукової інформації в чужих мовах про український нарід, історію його визвольної боротьби та про російський, польський, чеський і мадярський імперіялізми в минулому і сучасному;

підготовити вишколені кадри найталановитіших громадян з-поміж Американських Українців, які, при допомозі живого слова і при допомозі засобів наших мистецьких організацій, співацьких об'єднань та інших культурних установ, ширили б об'єктивну інформацію та історичну правду серед Американців (у їх клюбах та організаціях) про Україну, Українців та про українську культуру;

посилити допомогу Шкільній Раді УККА у її праці над розбудовою шкіл українознавства та забезпечення їх відповідними підручниками;

скріплювати зв'язки з нашими відповідальними урядовими чинниками, а далі з американським політичним (Конгрес), робітничим (Юнії) і науковим та культурним світом;

присвятити більше уваги і опіки українсько-американській молоді, зокрема високошкільній;

проводити послідовно працю над створенням тривкого спільного фронту боротьби з представниками всіх організованих у ЗДА поневолених совєтами народів проти червоного і білого російського імперіялізму та його дій в Америці;

закінчити організаційні заходи для заснування Американського Товариства Прихильників Вільної України;

побільшити число поважних книжкових видань УККА в англійській мові, поставити ще краще під речевим оглядом періодичні видання УККА, Українського Квартальника та Вюлетеню і довести до переміни Українського Квартальника бодай у двомісячник;

поширити працю Секретаріяту ПАУКонференції і побільшити її зокрема на терені Організації Об'єднаних Націй.

Ось, і найпекучіші завдання, які ставлять собі нові виконні органи УККА. Успіх у здійсненні цієї програми праці залежатиме в найбільшій мірі від підтримки, яку їй дадуть усі Американські Українці як під моральним, так і матеріяльним оглядом.

Українська політична праця в Америці все була і буде незалежною, бо її матеріяльною базою був і є Український Народний Фонд. Ми певні, що цей Український Народний Фонд буде і в будуччині найпевнішою базою української незалежної політичної праці.

Віримо, що наша американська громада цей Народний Фонд гідно підтримає і в цій каденції.

Екзекутива

Україського Конгресового Комітету Америки:

Голова УККА Лев Е. Добрянський;
Президент УККА: Дмитро Галичин;
Віце-президенти: Антін Батюк, Степан Спринський, Іван Харамбура, Олена Лотоцька, Йосиф Лисогір;
Касир: Михайло Пізнак; Секретарі: Ігнат Білинський, Теодор Миник;
Головний Правний Дорадник: Іван Г. Робертс; Екзекутивний Директор (Предсідник Політичної Ради): Степан Ярема.

Хроніка українського життя

В Німеччині

УКРАЇНСЬКІ ІМПРЕЗИ В БОННІ

У столиці західньої Німеччини, Бонн, відбувся 24 травня виступ Товариства Німецько-Української Приязні ім. Гердера з осідком у Мюнхені. Виступ складався з різних частин, а саме: вистави творів двох українських мистців, — маляра С. Бурачка і різьбаря Г. Крука, — добре відомих нашому громадянству і поза Німеччиною, — концерту Є. Зарицької з Парижу, — пресконференції, — прийняття для чужинних і українських гостей. Під час цих імпрез, які тривали лише один день і відбулись в тім самім будинку, але в різних залях, влаштовано також виставку української преси у вільному світі. Завдяки праці п. Журливого, члена пресового відділу Нім. Укр. Товариства, зібрано сотки видань, що появились після другої вітової війни в Німеччині та інших країнах Европи, а також в ЗДА, Канаді, Арґентині та в Австралії.

В Бельгії

IV ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЛІТНІЙ КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА В БЕЛЬГІЇ

Центральний Союз Українського Студентства (ЦЕСУС) влаштовує в днях 2—9 вересня ц.р. в Лювелі (Бельгія) IV Високошкільний Літній Курс Українознавства під загальною темою: „Нація в обличчі сучасного світу".

Наукову частину курсу оформлює Український Вільний Університет, професори якого є т. зв. „студійними керівниками" курсу. Крім того, передбачається учать „запрошених доповідачів" і студентів.

Цьогорічний ВЛКУ розроблятиме під згаданою загальною темою слідуючі аспекти: 1) філософічно-соціологічний, 2) історично-ідеологічний, 3) політично-правний, 4) економічний, 5) аспект національного елементу в українській літературі і мистецтві

У Франції

УКРАЇНСЬКИЙ КЛЮБ У ПАРИЖІ

Академічне Товариство, яке очолює проф. О. Шульгин, виступило з ініціятивою зорганізувати в столиці Франції Український Клюб.

Численна участь громадян на відкритті клюбу в каварні „Кафе-де-ля-Мері" в березні 1955 р. вказувала на потребу існування такої інституції, а її дотеперішній розвиток дає надію, що клюб стане одним з важливих культурно-громадських надбань „українського" Парижу.

Першою доповіддю в клюбі були враження з студійних днів у Лювені, що ними ділився проф. О. Кульчицький. Про відзначену нагородою Ґонкурів повість „Ле Мандарен" реферував ред. О. Жданович. Жива, фахова доповідь редактора була одною з цікавіших у клюбі, а тематика — повоєнна Франція, її політичне життя і справи молоді — викликала цікавий обмін думок, що знайшов на наступному вечорі своєрідне доповнення в рефераті д-ра К. Митровича, що говорив на тему „Чи криза релійного життя у Франції?"

Найбільше темпераментна дискусія з усіх дотеперішніх розвинулась по доповіді п. М. Калитовської про творчість і особу Кльоделя.

Флемінґ, враження з теперішньої Юґославії, Наполеон і Україна, були дальшими темами клюбових зустрічей, реферованими проф. П. Шумовським, п. Головатим і проф. І. Борщаком.

Досі доповіді мали літературний характер, але проєктується влаштовувати реферати й на чисто політичні теми, щоб привчати членів до політичної терпимости.

В Австрії

„СВЯЧЕНЕ" В ТАБОРІ КУФШТАЙН В ТИРОЛІ

Кружок Союзу Українок в таборі Куфшайн, в Тиролі, при фінансовій допомозі 47 Відділу Союзу Українок в Рачестер, Ню Йорк, ЗДА, влаштував для дітей „Свячене" в приміщенні Українського Національного Представництва.

Свято це попередив спільний Молебен до Пречистої Діви Марії, який відправив Ген. Вікарій о. Прелат Мирон Горникевич, місцевий душпастир. Після Молебня зібралися діти разом зі своїми родичами в салі Укр. Нац. Представництва при заставлених столах.

При співі „Христос Воскрес" о. Прелат Горникевич посвятив приготовлені паски, яйця, масло, сир та всякі інші великодні страви.

В окремому слові до дітей та батьків звернув він увагу на релігійне і національне значення великодніх звичаїв.

В часі „Свяченого" діти деклямували підібрані до великоднього часу вірші та співали великодні пісні.

Спільною молитвою і відспіванням „Христос Воскресе із мертвих" закінчено це „Спільне Свячене".

Господарські Вісті

ЗАМОВЛЯЮТЬ БІЛЬШЕ ЛЬОКОМОТИВ

Товариство Американських Залізниць повідомляє, що в дні 1 червня цього року число замовлених фабриках льокомотив виносило 385. Того самого дня минулого року число замовлених льокомотив становило тільки 170. Продукують також і більше вагонів.

РЕКОРДОВИЙ ПРИБУТОК ДЖЕНЕРАЛ ЕЛЕКТРІК КО.

Компанія Дженерал Електрік повідомляє, що чистий її прибуток в 1954 році становив 198,-913,221 доляр. Це був рекордовий прибуток цієї фірми, на 20 відсотків більший від 1953 року.

КУБА МАЄ КЛОПІТ ІЗ НАДВИШКОЮ ЦУКРУ

Кубанський амбасадор до ЗДА д-р Міґуель Анґель де ля Кампа повідомляє, що його країна негайно після війни розбудувала свій цукровий промисл, але тепер мусить його редукувати, бо немає куди продавати цукор. На Кубі є 2,000,000 тонн запасів цукру. Куба вивозить найбільше цукру до ЗДА.

КОЛЮМБІЯ КУПУЄ АВТОБУСИ В НІМЕЧЧИНІ

Колюмбійський уряд видав перший по війні дозвіл Західній Німеччині, згідно з яким німці продадуть столиці цієї країни, Боґоті, 100 автобусів. Між цими двома країнами відбудеться товарообмін на 1,000,-000 долярів. Колюмбія даватиме Німеччині каву по ціні, яка панує на світових ринках.

ФІРМА ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС ВИДАЄ НА ПОШИРЕННЯ ПРОДУКЦІЇ 500 МІЛЬЙОНІВ

Директор корпорації Дженерал Моторс Гарлов Г. Куртіс повідомив, що ця фірма призначила на поширення й модернізацію продукції 500 мільйонів долярів. Розбудовуватимуть продукцію особових і тягарових авт. Куртіс заявив, що він і його фірма вірить в економічну стабільність цієї країни, після того, як у успіхом полагоджено справу ґарантованих платень для робітників. Від закінчення війни ця фірма видала 4 більйони на розбудову продукції.

ФІРМА „A & Q" ПРОДАЛА ТОВАРІВ ЗА 4,139,966,250 ДОЛЯРІВ

Відома по всіх стейтах ЗДА та Канаді фірма „A & P" продала в останньому році товарів на суму 4,139,966,250 долярів. Вона має 4,500 роздрібних крамниць. Чистий прибуток виносив 32,233,308 долярів. Ця фірма заплатила федеральних податків на суму 37,050,000 долярів.

104 МІЛЬЙОНИ АМЕРИКАНЦІВ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ НА ЛІКУВАННЯ В ШПИТАЛІ

Рада Забезпеченевих Товариств повідомляє, що тепер в ЗДА є 104 мільйони осіб, які мають забезпечення на лікування в шпиталях, — це значить, що на кожних трьох американців, два платять забезпечення на право лікування в шпиталях. Число забазпечених осіб потійно зростає, і в 1954 році воно було на 4.3 відсотка більше в порівнянні з 1953 роком.

ЧИСЛО ВЕСНЯНИХ ПОРОСЯТ ЗБІЛЬШИЛОСЯ НА 9 ВІДСОТКІВ

Департамент рільництва повідомляє, що цьогорічне число весняних поросят збільшилося на 9 відсотків в порівнанні з 1954 роком. Згідно з обрахунком цього департаменту на весні було в цій країні 60,453,000 поросят.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.—Т-во Зап. Січ, Відд. 155, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в п'ятницю, 15 липня, о год. 7 веч., в залі Народного Дому, 760 State St. Проситься всіх членів прийти на збори, вислухати звіту з піврічного діловодства контр. комісії і урядників. Рівнож подається до відома, що на зборах буде приявний голов. секретар У. Н. Союзу п. Герман. Члени, які мають якісь запити щодо свого забезпечення, повинні принети свої грамоти. — І. Будняк, пр.; И. Макар, кас.; М. Чумер, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.—Піврічні збори Бр. св. Івана Хрестителя, Відд. 270, відбудуться в неділю, 17 липня, о год. 2:30 попол., в У. Н. Домі. Проситья всіх членів прибути на збори, рішити нові справи Бр., а опісля буде роздача членам дивіденд УНС. — Т. Гіль, предс.; М. Баран, фін. секр.; В. Бутковський, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 83, повідомляє своїх членів, що місячні звичайні збори відбудуться в суботу 16-го липня, о год. 6:30 веч., в домі Т-ва Горожан, 847 Н. Френклин вул. Проситься членів прибути на ці збори. Багато членів ще не забрали свої дивіденди. Проситься забрати і вирівняти свої вкладки. — Чорномаз, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.—Відділ 170 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться 17-го липня о 6 год. веч., в У. Н. Домі, 183 Fleet St. Проситься членів прийти вирівняти свої місячні вкладки, щоб відділовий уряд також мав менше праці в гарячі дні ходити по домах. — І. Грабар, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Т-во Українська Січ, Відд. 421, буде мати збори в суботу, 16 липня, в українській залі, о 8 год. точно. — І. Наконий, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Б-ва св. о. Николая, Відд. 5, відбудуться в суботу, 16-го липня, о год. 7:30 веч., в залі У. Д. Клюбу, 25-06 — 31 St. Просимо всіх своїх членів прийти на збори, бо є важні справи до рішення. Буде звіт контр. комісії за другий квартал. Просимо українців вписувати своїх дітей в члени У. Н. Союзу. Довгуючих членів проситься вирівняти свій довг. — М. Ливицький, пр.; Г. Василик, кас.; П. Варнич, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.—Піврічні збори Б-ва св. о. Николая, Відд. 104, відбудуться 17 липня о год. 3-ій попол. Проситься прибути і привести нових членів. Буде звіт контр. комісії за 6 місяців. — М. Війтік, предс.; М. Зельвак, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Т-во Преч. Діви Марії, Відд. 112, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го липня, по 3-ій і 4-ій Сл. Божій, в церковній залі. На зборах буде роздача дивіденд. — А. М. Купер, секр.

ОМАГА, НЕБР. — Т-во Карпати, Відд. 356, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17 липня, в церковній домівці, зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів прибути на збори. Також секр. буде збирати вкладки за місяць липень. — П. Ващишин, предс.; А. Столярський, кас.; М. Депа, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 241, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 16 липня, о год. 3-ій попол., в залі під ч. 74 Герис Еве. Обов'язком кожного члена явитися на цих зборах. — Управа.

Посмертна Згадка

АННА КАФКА, членка 20 Відд. УНСоюзу в Дітройті, Міш., померла проживши 68 р. Покійна родилася 1887 року в селі Єзупіль, пов. Станиславів, Зах. Україна. До Америки приїхала 1913 року, вступила до Союзу 1933 р. Полишила в смутку мужа Василя трьох синів Івана, Петра, Михайла і дочку Марію та чотирьох внуків. Похорон відбувся 15 червня 1955 р., при участи Родини і Членів з церкви Пр. Діви Марії на Mt. Olivet цвинтар. — В. Її П.!

А. Триш, секр.

ТАРЗАН, ч. 3496. Готові до помсти

Після щасливої зустрічі Тарзан скликав на збірку Касулю й інших войовників.

Він розкрив їм жорстокий плян битви, в якій вони можуть помститися за своїх людей...

... і так за денного світла Тарзан розставив войовників на призначені місця.